

Kritična infrastruktura i očuvanje nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske

Šućur, Andrea

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, University Department for Forensic Sciences / Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:227:178600>

Rights / Prava: [Attribution-NoDerivs 3.0 Unported/Imenovanje-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

SVEUČILIŠTE
U
SPLITU

SVEUČILIŠNI
ODJEL ZA
FORENZIČNE
ZNANOSTI

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department for Forensic Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA FORENZIČNE ZNANOSTI

DIPLOMSKI RAD

KRITIČNA INFRASTRUKTURA
I OČUVANJE NACIONALNE SIGURNOSTI
REPUBLIKE HRVATSKE

ANDREA ŠUĆUR

Split, listopad 2022.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA FORENZIČNE ZNANOSTI
FORENZIKA I NACIONALNE SIGURNOSTI

DIPLOMSKI RAD

KRITIČNA INFRASTRUKTURA
I OČUVANJE NACIONALNE SIGURNOSTI REPUBLIKE
HRVATSKE

Mentor

izv.prof.dr.sc. Marija Boban

ANDREA ŠUĆUR

Matični broj: 570/2020

Split, listopad 2022.

Rad je izrađen u Splitu,

pod nadzorom izv.prof.dr.sc.Marije Boban

u vremenskom razdoblju od 1.lipnja 2022., do 13.rujna 2022.

Datum predaje diplomskog rada: 03.listopada 2022.

Datum prihvaćanja rada: 05.listopada 2022.

Datum usmenog polaganja: 10.listopada 2022.

Povjerenstvo: 1. prof.dr.sc. Jozo Čizmić

2. doc.dr.sc. Marina Carić

3. izv.prof.dr.sc. Marija Boban

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. KRITIČNE INFRASTRUKTURE	2
2.1. ZNAČAJ KRITIČNIH INFRASTRUKTURA	4
3. KRITIČNA INFRASTRUKTURA U REPUBLICI HRVATSKOJ	7
3.1. SUSTAV ENERGETIKE	8
3.2. Energetska strategija Republike Hrvatske do 2030./2050.	9
4. NACIONALNA SIGURNOST REPUBLIKE HRVATSKE	11
4.1. STRATEGIJA NACIONALNE SIGURNOSTI	11
4.1.1. Strategija nacionalne sigurnosti iz 2002. Godine	11
4.1.2. Strategija nacionalne sigurnosti iz 2017. godine	13
4.2. SUPROSTAVLJANJE TERORIZMU	17
4.2.1. Sustav domovinske sigurnosti	19
4.2.2. Razvoj i održavanje snažne i aktivne obrane	20
4.3. SUSTAV CIVILNE ZAŠTITE	21
4.3.1. Državna intervencijska postrojba	27
5. ZAKLJUČAK	28
6. POPIS LITERATURE	29
7. POPIS SLIKA	31
SAŽETAK	32
SUMMARY	33
ŽIVOTOPIS	34
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	38

1. UVOD

Cilj ovoga rada je približiti situaciju s kritičnim strukturama u Republici Hrvatskoj, te njihov učinak na nacionalnu sigurnost. Rad je koncipiran u pet poglavlja uključujući uvod i zaključak, no u osnovi se može podijeliti u dva dijela. U prvom dijelu se nastoji približiti pojam kritičnih infrastruktura, te njihovo definiranje u svijetu, dok se drugi dio rada bavi samom temom kritičnih infrastruktura Republike Hrvatske i očuvanjem njene nacionalne sigurnosti. Kritična infrastruktura je od nacionalnog interesa za Republiku Hrvatsku i njeno ugrožavanje znači ugrozu nacionalne sigurnosti same države. Trenutno najveći akcent se stavlja na energetske sigurnost. Uzrok tome je Rusko Ukrajinski rat koji je utjecao na cijeli svijet, a ponajviše na Europu. Ovim ratom smanjeni su resursi i kapaciteti plina jer ga Rusija isporučuje u manjim količinama nego inače. Ovdje se je pokazala bitnost nacionalne energetske infrastrukture kao i još jedan put ukazala pogreška prodaje nacionalne kompanije INA-e d.d. Ovaj rat je pokazatelj kako Republika Hrvatska mora ulagati u svoju energetske budućnost vođenu održivim razvojem. Osim energetske infrastrukture se proteže i na druge aspekte, jedan od njih je vojna i civilna zaštita. Trenutno smo svjedoci da se nijedan segment nacionalne infrastrukture ne smije zapustiti. Vojska je jako bitan čimbenik u obrani nacionalnih interesa i granica. Imamo i Civilnu zaštitu u koju bi se također moglo ulagati više, dati više prednosti edukaciji i osposobljavanju pučanstva, održavanju raznih vježbi i obuke. Ukratko Republika Hrvatska raspolaže sa velikim prirodnim resursima, bogata je i taj potencijal treba iskoristiti. Budućnost je ulaganje i korištenje svojih resursa kako ne bi u budućnosti ovisili o drugima, a sa druge strane osigurali stabilnost i sigurnost svih građana Republike Hrvatske.

2. KRITIČNE INFRASTRUKTURE

Prioritet svake države i društva zasigurno je zaštita vlastitih kritičnih infrastruktura jer nacionalna sigurnost ovisi isključivo o njima iz razloga što u slučaju njihova zastoja u bilo kojem pogledu dolazi do nestabilnosti i nefunkcioniranja istih. Na temelju ovakvog pogleda svaka država kroz zakone, pravilnike i ostale pravne akte regulira svoje kritične infrastrukture, postavljajući pred sebe strateške ciljeve procjenjujući metode i načine kako bi se unaprijedila njihova zaštita s ciljem dostizanja što je moguće većeg stupnja sigurnosti.

Pod pojmom kritičnih infrastruktura definiraju se one infrastrukture koje su od vitalnog značenja za funkcioniranje države (zajednice), odnosno društva općenito. U svojoj osnovi sadržane su od sustava, mreža i objekata koji omogućavaju opstojnost i stabilnost društva na način da pružaju potporu svim njegovim segmentima poput primjerice gospodarstva i sigurnosti, ili bolje rečeno svakodnevnom životu građana.

Pristup određivanju nacionalnih kritičnih infrastruktura za svaku državu i njeno društvo je različit, jer ovisi o cijelom nizu elemenata koji utječu na definiranje istih (gestrateški položaj, financije, političko djelovanje, i dr.).

Najčešći primjeri kritičnih infrastruktura u svijetu su sljedeći:

- energetika (energetski sustavi - proizvodnja, skladištenje i distribucija energenata) (Slika 1.),
- komunikacije i informacije (informatičke tehnologije, informacijski sustavi, umjetna inteligencija i sl.),
- vodni resursi (sigurnost vode i vodna opskrba),
- proizvodnja (industrijski pogoni, iskorištavanje prirodnih resursa, i dr.)
- promet (prometna povezanost),
- zdravstvo (zdravstveni sustav - zdravstvena zaštita, lijekovi, bolnice, poliklinike, i sl.),
- prehrana (proizvodnja i opskrba hranom),
- financije (bankovni sustavi, sustavi osiguranja, i sl.),

- javni servisi (policija, vatrogasci, hitna pomoć, spasilačke službe, i dr.),
- vojska (sustavi obrane, civilno-vojna suradnja, i dr.), itd. ...
- sigurnosni sustavi

Slika 1. Energetika kao kritična infrastruktura (Izvor: <https://civilna-zastita.gov.hr/kriticna-infrastruktura/>)

Ukoliko se osvrnemo u prošlost, vidimo kako se na sigurnost država i društava uglavnom gledalo kroz prizmu vojne sigurnosti, odnosno vojne sile čiji je osnovni zadatak očuvanje sigurnosti od strane vanjskog neprijatelja. Razvijanje vojnih vještina (obrana, napad, ratovanje) su bili dugo vremena prioritet države koji se smatrao jamcem nacionalne sigurnosti, pri čemu su ostali aspekti sigurnosti (ekonomija, kultura, prirodni resursi, politika, ...) u popriličnoj mjeri stavljeni sa strane, odnosno bili zanemarivani. S vremenom se je nacionalna sigurnosna politika mijenjala proširujući svoje vidike, te postepeno obuhvaćala sve veći broj ciljeva i djelatnosti s kojom je se definirao i uspostavljao nacionalni sigurnosni sustav.

Kao što je već rečeno svaka država definira zasebno svoje kritičke infrastrukture, ali sve su prilikom definiranja uvrstile informacijsko-komunikacijski, energetske i vodno-prehrambeni sektor, što dovodi do zaključka kako njihovo funkcioniranje omogućava normalno funkcioniranje svih ostalih sektora.

2.1. ZNAČAJ KRITIČNIH INFRASTRUKTURA

Uloga, odnosno značaj kritičnih infrastruktura za društvo i državu je nedvojbeno neupitan jer od njih imaju višestruku korist, no istodobno predstavljaju i problem. Ovakva teza posebice je vidljiva u ratovima koji su se vodili na kraju 20. i početku 21. stoljeća, posebice u arapskom svijetu u kojima su napadi na kritične infrastrukture bili neizostavni moment, a često su bili i u funkciji ostvarivanja posebnih ciljeva (geostrateški karakter).

Rusko-Ukrajinski rat

Najbolje svjedočanstvo značaja kritičnih infrastruktura na suvremeno društvo vidimo i u aktualnom sukobu Rusije i Ukrajine (Slika 2.), kojim je Rusija aneksijom poluotoka Krima preuzela veliki dio ekonomske zone koja je ranije pripadala Ukrajini, zajedno sa svim nalazištima mineralnih sirovina koja se nalaze unutar granica poluotoka, a procjenjuju se na milione tona nafte (istražene rezerve nafte su relativno ograničene) i desetine milijardi kubnih metara prirodnog plina u regiji Kazantip¹. S obzirom kako je „specijalna vojna operacija“ prerasla u pravi ratni sukob dviju sila u kojem se prijeti i nuklearnim oružjem, u njega je na određene načine uvučen gotovo cijeli svijet, što je rezultiralo raznoraznim sankcijama i rastom cijena energenata pa samim tim i svega ostalog, ali i padom svjetskih financijskih tržišta (već na prvi dan okupacije).

¹ Četiri pitanja zašto je Rusija anektirala Krim, <https://balkans.aljazeera.net teme/2022/4/28/cetiri-pitanja-koja-odgovaraju-zasto-je-rusija-anektirala-krim> 30.6.2022.

Slika 2. Rusko-ukrajinski rat i aneksija poluotoka Krima (Izvor: <https://www.rtl.hr/>)

Poseban utjecaj ovaj sukob koji se najčešće naziva i sukobom istoka i zapada, odnosno Rusije i SAD-a ima na Europski kontinent u cjelini. Razlog tome je uzročno-posljedičnog karaktera, jer ovisnost Europske unije o ruskoj nafti i prirodnom plinu, čini Europu izuzetno izloženom posljedicama ovog sukoba, što proizilazi kao rezultat sankcija EU prema Rusiji i stopiranju isporuke ruskog plina Europskoj uniji. Plin koji dolazi u Europsku uniju iz Rusije zbog rata je minimalan, a EU u kratkom roku ne može naći alternativu za svoje članice i osigurati nesmetanu opskrbu drugim tokovima. Ova situacija direktno utječe na inflaciju, koja se prenosi na nesigurnost i stvara osjećaj panike među stanovništvom. Eventualna dugotrajna visoka inflacija također povećava rizik od društvenih nemira u naprednim i zemljama u razvoju.

Slika 3. Rusija kao treći proizvođač nafte u svijetu (Izvor: <https://www.bloomberg.com/>)

Posljedice ovog rata osjećaju se u cijelom svijetu, a po svemu sudeći biti će dogoročnog i enormnog obima što se posebice da naslutiti iz spoznaje o Rusiji kao trećem proizvođaču nafte u svijetu (Slika 3.), drugom proizvođaču prirodnog plina i među 5 najvećih proizvođača čelika, nikla i aluminija. Rusija utječe i na prehrambeni sektor jer je najveći izvoznik pšenice u svijetu (gotovo 20% svjetske trgovine). Sa druge strane imamo Ukrajinu koja je

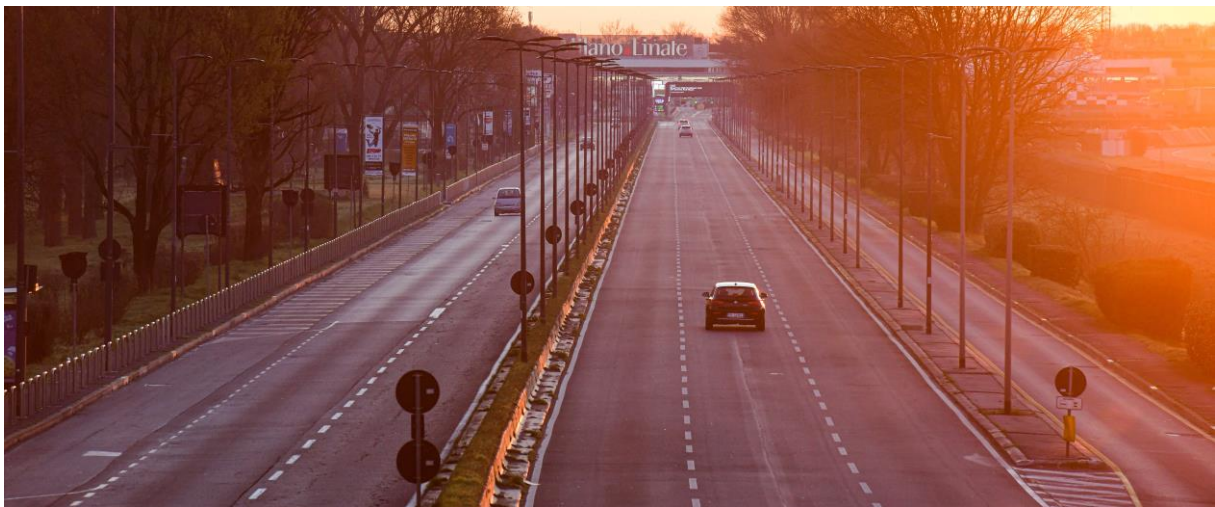
ključni proizvođač kukuruza (6. najveći), pšenice (7.), suncokreta (1.) i među prvih je deset proizvođača šećerne repe, ječma, soje i uljane repice.²

Pandemija COVID-19 i zdravstvo

*Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je ranjivost naših sve više međuovisnih društava suočenih s rizicima male vjerojatnosti.*³

Valovi bolesti COVID-19 izazvali su ogromne probleme u zdravstvenim sustavima diljem svijeta, izazivajući kolapse kompletnih gospodarstava zbog prevelikog broja zaraženih, prebrzog širenja virusa, podkapacitiranosti zdravstvenih ustanova, bilo da je riječ o broju kreveta ili dostupnom liječničkom osoblju (mnogi su završavali u samoizolaciji), te izostanku lijeka.

Tijekom pandemije mnoga brza rješenja i odgovori od strane vlada i financijskih institucija bili su nedovoljni, patila su cjelokupna gospodarstva pogotovo tamo gdje je provođen totalni *lockdown*. (Slika 4.)

Slika 4. Prazne ulice u vrijeme lockdown-a (Izvor: <https://hr.n1info.com/>)

Države su upotrijebjavale vrlo široke pakete fiskalnih poticaja s ciljem ublažavanja posljedica koje uzrokuje pandemija. Prava politička je igra bila utvrđivanje ugroženih sektora, što je poticalo dodatne rasprave u mnogim državama.

² <https://lidermedia.hr/>

³ <https://eur-lex.europa.eu/>

3. KRITIČNA INFRASTRUKTURA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Jačanje otpornosti kritičnih infrastruktura na način da se preveniraju, otklanjaju i ublažavaju rizici koji ih čine ranjivima zasigurno predstavljaju najvažniji segment Strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske.

U Republici Hrvatskoj kritične infrastrukture kao važan čimbenik za njen prosperitet definirane su Zakonom o kritičnim infrastrukturama, u kojem su navedeni sljedeći sektori nacionalnih kritičnih infrastruktura⁴:

- *energetika (proizvodnja, uključivo akumulacije i brane, prijenos, skladištenje, transport energenata i energije, sustavi za distribuciju),*
- *komunikacijska i informacijska tehnologija (elektroničke komunikacije, prijenos podataka, informacijski sustavi, pružanje audio i audiovizualnih medijskih usluga),*
- *promet (cestovni, željeznički, zračni, pomorski i promet unutaršnjim plovnim putovima),*
- *zdravstvo (zdravstvena zaštita, proizvodnja, promet i nadzor nad lijekovima),*
- *vodno gospodarstvo (regulacijske i zaštitne vodne građevine i komunalne vodne građevine),*
- *hrana (proizvodnja i opskrba hranom i sustav sigurnosti hrane, robne zalihe),*
- *financije (bankarstvo, burze, investicije, sustavi osiguranja i plaćanja),*
- *proizvodnja, skladištenje i prijevoz opasnih tvari (kemijski, biološki, radiološki i nuklearni materijali),*
- *javne službe (osiguranje javnog reda i mira, zaštita i spašavanje, hitna medicinska pomoć),*
- *nacionalni spomenici i vrijednosti.*

Zakon također navodi kako Vlada Republike Hrvatske dodatnim odlukama može odrediti kritične infrastrukture i iz ostalih sektora.

Svaki dijelac ovog niza bitan je kako bi sustav za održavanje normalnog svakodnevnog života funkcionirao na način da osigura normalan i kvalitetan život svih stanovnika.

⁴Zakon o kritičnim infrastrukturama <https://www.zakon.hr/z/591/Zakon-o-kriti%C4%8Dnim-infrastrukturama> 10.07.2022.

3.1. SUSTAV ENERGETIKE

Složenost sigurnosti energetskeg sustava kao glavnog segmenta kritičnih infrastruktura nailazi na mnoštvo problema i situacija, pa kao takav zahtjeva dodatnu razinu angažiranosti.

Kvaliteta života u mnogome ovisi o dostupnosti energije, bilo da je riječ o gospodarstvu, poduzetništvu i javnom sektoru, svakodnevnim navikama građana ili samim energetskeim izvorima s kojima raspolažemo. Upravo ovi potonji bi trebali diktirati stanje energetskeg sustava Republike Hrvatske, jer kvalitetno upravljanje njima uvelike bi pripomoglo dostupnosti energenata njenim građanima i ovisnost o uvozu istih učinili zanemarivom.

Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj Uniji omogućilo joj je sudjelovanje pri donošenju i provođenju zajedničkih politika država članica, pa tako i u sektoru energetike. Hrvatski energetskei sektor konzumirajući europske energetske politike suočio je se s nizom izazova, koji mu pružaju mogućnost razvoja. Kako bi se Republika Hrvatska, odnosno njen energetskei sektor uspješno nosio s postavljenim izazovima nužno je unapređenje proizvodnje, prijenosa i distribucije energije, te isporuke energije kupcu.

Kvalitetnijim pristupom pri organiziranju energetskeg sektora Republika Hrvatska, odnosno njena Vlada mora imati na umu jasne strateške odrednice, te aktivne institucije što bi učinilo ovaj sektor pokretačem gospodarskeg rasta. S obzirom da se sve više okrećemo zaštiti okoliša i da je energetika usko povezana sa njom, Republika Hrvatska svoje kapitalne projekte okreće održivom razvoju i očuvanju energetske sigurnosti. Cilj ovog ulaganja je da ministarstvo kroz ulaganja u održivi razvoj omogući normalno funkcioniranje tržišta, uz naznaku na održavanju i postizanju realnih cijena te konkurentnost na tržištu.

Investiranjem u vlastita energetske postrojenja (Slika 5.) i suvremene energetske mreže Republika Hrvatska bi pojačala energetske učinkovitost, dok bi korištenjem vlastitih izvora energije kroz oblike niskougličnog razvoja postala oslonac inovativnostima i izvrsnostima, što bi omogućilo industrijskei rast i znanstveni napredak, a samim time bi se postavio temelj suvremenih energetskeih politika.

Slika 5. MHE Prančevići kao primjer investiranja u vlastita energetska postrojenja (Izvor: <http://st-gramit.com/>)

S obzirom da energetska sigurnost prodire u sve bitne aspekte funkcioniranja modernih država, pa tako i Republike Hrvatske, ne iznenađuje uvrštavanje energetske sigurnosti u sferu nacionalnog interesa odnosno nacionalne sigurnosti. Sigurnosno obavještajna agencija (SOA) navodi da je energetska sigurnost političko pitanje od nacionalnog interesa pri čemu ističe povoljan geografski položaj Hrvatske koji treba iskoristiti.⁵

3.2. Energetska strategija Republike Hrvatske do 2030./2050.

Vlada Republike Hrvatske podnijela je prijedlog Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu, a Sabor ju je usvojio 28. veljače 2020.

Strategija predstavlja ideju o održivom razvoju koji zagovara viziju niskouglične energije, a ujedno predstavlja novo energetske doba gdje bi svakom stanovniku bila omogućena sigurna, pristupačna i kvalitetna opskrba energijom. Prelazak na novo energetske razdoblje zamišljen je kroz ulaganja i angažman privatnog sektora.

⁵ Pokaz, I., Dragović, F., Mikac, R., Šprajc, M., Mamić, K., Mudrić, M., i Repinc, D.. (2019) Nacionalna sigurnost RH u 21 stoljeću, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, str. 118.

Ulaganje u energetska tranziciju prvenstveno se očekuje sredstvima zainteresiranih tvrtki koje će prepoznati priliku za ulaganje, sredstvima financijskih institucija i fondova (uključujući mirovinske fondove) koji će pratiti poduzetnički sektor i koji će svoje proizvode prilagoditi tranziciji energetskog sektora, sredstvima EU iz programa kohezijske politike i drugih programa gdje će učesća u projektima osigurati privatni sektor, sredstvima fondova sukladno odredbama EU-ETS direktive - Fond za modernizaciju i Inovacijski fond, kao i sredstvima prikupljenim od dražbe emisijskih jedinica i naknade na emisiju CO₂.⁶

Glavne smjernice promjena u energetskom sektoru su:⁷

- *Osnajiti energetska tržišta kao nosivu komponentu razvoja energetskog sektora. Ključni ekonomski mehanizam za kontrolu brzine tranzicije predstavljaju projekcije cijena emisijskih jedinica.*
- *Potpuno integrirati energetska tržišta u međunarodno tržište energije, tehnologija, istraživanja, usluga, proizvodnje, a osobito unutarnje energetska tržišta EU.*
- *Ojačati sigurnost opskrbe energijom kroz rast domaće proizvodnje i povezivanje energetske infrastrukture, kao i uvođenje mehanizama za razvoj proizvodnih kapaciteta*
- *Povećati energetska učinkovitost u svim dijelovima energetskog lanca (proizvodnja, transport/prijenos, distribucija i potrošnja svih oblika energije).*
- *Kontinuirano povećavati udio električne energije u potrošnji energije s ciljem smanjenja potrošnje energije iz fosilnih goriva.*
- *Kontinuirano povećavati proizvodnju električne energije sa smanjenom emisijom stakleničkih plinova - prvenstveno iz OIE.*
- *Razvoj temeljiti na komercijalno dostupnim tehnologijama, naročito iskorištavanju energije vode, sunca, vjetrova i ostalih OIE.*
- *Financijske potpore usmjeriti na razvoj biogospodarstva i održivog gospodarstva otpadom, te istraživanja, na pilot i demonstracijske projekte.*
- *Osigurati fondove za smanjenje rizika za zahtjevne tehnologije i granično komercijalne tehnologije.*

⁶ Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_25_602.html 16.07.2022.

⁷ Ibidem.

4. NACIONALNA SIGURNOST REPUBLIKE HRVATSKE

Na 21. stoljeće prije svega može se gledati kao na stoljeće galopirajuće globalizacije, u kojem društvo velikom brzinom napreduje u svim segmentima, a multinacionalne kompanije postaju jedan od ključnih faktora u zastupanjima interesa država i vlada diljem svijeta. Trgovački i finacijski tokovi sve više utječu na blagostanje stanovništva i ekonomsku moć država, što dovodi do zaključka kako na. stabilnost i nacionalnu sigurnost država u velikoj mjeri utječe upravo njenihova ekonomska situacija. Jačanjem vlastitog gospodarstva jačaju se i sustavi nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske.

Sukladno upravo navedenim gibanjima i odnosima u svijetu Republika Hrvatska donijela je dvije Strategije nacionalne sigurnosti i to 2002. i 2017. godine. Na službeno ažuriranje dokument Strategije nacionalne sigurnosti je čekao do 2017. godine kada je donijeta nova Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. 2019. godine usvojeno je Izvješće o provedbi strategije nacionalne sigurnosti usvojeno je na 138. sjednici Vlade Republike Hrvatske, a sukladno Strategiji nacionalne sigurnosti Izvješće je dostavljeno Hrvatskom saboru.

4.1. STRATEGIJA NACIONALNE SIGURNOSTI

4.1.1.Strategija nacionalne sigurnosti iz 2002. Godine

Hrvatski sabor usvojio je prvu Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske 19. ožujka 2002. godine. Ova Strategija projicirala je četiri temeljna čimbenika i to⁸:

- *aktualnu geopolitičku pozicije Republike Hrvatske (nastojanje za približavanjem i ulaskom u euroatlantske i europske sigurnosne organizacije,*
- *stanja na području sigurnosnih izazova i rizika za RH,*
- *stanja sustava i uspješnosti realizacije funkcije nacionalne sigurnosti, i*

⁸ *Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_03_32_692.html 01.08.2022.*

- *raspoloživih resursa.*

Ovom strategijom nacionalna sigurnost Republike Hrvatske odnosila se na:

- *određeno (postignuto ili projektirano) stanje sigurnosti,*
- *funkcionalno područje djelovanja različitih sigurnosnih institucija, zajedno sa ukupnim društvenim nastojanjima na polju postizanja sigurnosnih ciljeva, i*
- *same institucije sigurnosti, povezane u uređeni sustav odnosa.*

Strategijom je rečeno i kako se nacionalna sigurnost mora izgrađivati u smjeru osiguravanja suverenosti, slobode i teritorijalnog integriteta. Uz navedeno strategija govori i o poštivanju međunarodno prihvaćenih pravila koja se odnose na ljudske slobode i prava njenih građana, političku i socijalnu stabilnost društva, te ako treba težiti osiguravanju stabilnog ekonomskog razvoja po pravilima tržišnih sloboda, funkcioniranju pravne države i osobnoj sigurnosti građana, te kvalitetnim ekološkim uvjetima.

Tako donesena strategija imala je svoju vrijednost, no većina njenih segmenata nije primjenjena u praksi iz čega se može zaključiti kako je izrađena u svrhu ispunjenja vanjskih prohtjeva da bude donesena (EU), a ne kao produkt samog razumjevanja važnosti i utjecaja iste na stvaranje temelja za razvitak sigurnosne politike Republike Hrvatske. Također se može ustvrditi kako je pogled na strategiju kod većine bio pogrešan jer je se sigurnosna politika poistovjećivala sa obrambenom politikom, što je osobito vidljivo u fokusiranosti na razvijanje obrambenog (vojnog) sektora (vjerojatni razlog učlanjenje u NATO), zbog čega je došlo do zanemarivanja ostalog djela strategije koji je na određen način bio značajan za pristupanje Europskoj uniji.⁹

Gospodarska stabilnost je gotovo u potpunosti zanemarena i eventualno se može iščitati samo u nekom kontekstu. Bitno je istaknuti kako je u Strategiji prepoznata važnost energetske sigurnosti. Strategija navodi kako se Republika Hrvatska nalazi na području pravaca kojima se europski prostor povezuje s novim energetske izvorima na području Azije (Kavkaz, središnja Azija), pravaca koji povezuju ekonomski razvijene države Zapadne Europe s industrijski nerazvijenim ali resursima bogatim područjem istočne Europe, te na području prometnih pravaca kojima je središnja Europa povezana sa Sredozemljem i s jugoistokom Europe, te kako mogući sukobi interesa u ovladavanju tranzitnim pravcima pristupa novim resursima ili stjecanju utjecaja na područjima koja su izvor navedenih resursa, ili sukobi

⁹ Tatalović, S., *Treba li Hrvatskoj nova strategija nacionalne sigurnosti. Političke analize, Vol. 2, No. 6, 2011, lipanj: 34-37.*

interesa država koje posjeduju resurse i država na putevima pristupa resursima, mogu dovesti do pojava širih regionalnih kriza, čime se otvara mogućnost ugrožavanja sigurnosti i stabilnosti Republike Hrvatske.¹⁰ Može se zaključiti kako su navedeni prostori destabilizirani krizama, sukobima, te visokim demografskim rastom i smanjivanjem dostupnih resursa (voda, energija)¹¹, te je sve izraženije djelovanje transnacionalnih prijetnji i prenošenje kriza prema europskom kontinentu pa samim tim i Hrvatskoj. Nedostatak energije i ostalih resursa u principu je prijetnja nacionalnoj sigurnosti, na način da utječe na smanjenje obrambenih sposobnosti države u pogledu smanjenja borbenih, transportnih, komunikacijskih, logističkih i ostalih sustava.

Kao zaključak može se izvući kako konceptom strategije dominira vojno shvaćanje nacionalne sigurnosti, a definiranje nacionalne sigurnosti – *"Nacionalna sigurnost podrazumijeva korištenje svih sposobnosti države, nacionalnih i savezničkih, potrebnih za zaštitu i promicanje vitalnih nacionalnih interesa"* – jasno pokazuje kako autori nacрта cijelo to područje svode na obrambeno shvaćanje problematike sigurnosti – *isticanje prijetnji i sposobnosti njihova otklanjanja.*¹²

4.1.2. Strategija nacionalne sigurnosti iz 2017. godine

Poslije 2002. godine bilo je nekoliko pokušaja ažuriranja strategije, pa je u siječnju 2009. godine osnovano Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga strategije nacionalne sigurnosti, koji je objavljen u prosincu 2010. godine, te je provedena javna rasprava, što je rezultiralo neuspjehom istog jer je konceptualno i tematski bio loš. U studenom 2016. godine novo povjerenstvo započinje izradu Nacrta nove strategije nacionalne sigurnosti, sa stavom kako je Strategija nacionalne sigurnosti temeljni strateški dokument, te kako zahtjeva suglasnost stavova šire društvene zajednice.

Vlada Republike Hrvatske (Slika 6.) uputila je Hrvatskom Saboru na usvajanje novu Strategiju nacionalne sigurnosti koji ju je na sjednici 14. srpnja 2017. usvojio. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske predstavlja ishodišni strateški dokument kojim se određuju

¹⁰ *Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske*, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_03_32_692.html, 01.08.2022

¹¹ *Ibidem.*

¹² Tatalović, S., *Treba li Hrvatskoj nova strategija nacionalne sigurnosti. Političke analize*, Vol. 2, No. 6, 2011, lipanj: 34-37.

politike i instrumenti za ostvarivanje vizije i nacionalnih interesa te postizanje sigurnosnih uvjeta koji će omogućiti uravnotežen i kontinuiran razvoj države i društva.¹³

Slika 6. Vlada Republike Hrvatske upućuje Saboru Strategiju nacionalne sigurnosti (Izvor: <https://vlada.gov.hr/>)

Dokument Strategije iz 2017. godine navodi kako je osim sigurnosnih instrumenata i aktivnosti za ostvarenje nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske potrebno usredotočeno i skladno djelovanje u svim razvojnim područjima. Prema strategiji cilj i vizija Republike Hrvatske je razvijanje u slobodnu i demokratsku državu koja je u mogućnosti zaštititi svoje stanovništvo, teritorij i suverenitet.

S obzirom na geostrateški i geopolitički položaj, te trendove u međunarodnom okruženju Republika Hrvatska ostvaruje svoje interese prema temeljnim vrijednostima Ustava i vizijama¹⁴:

- *Sigurnost stanovništva te teritorijalni integritet i suverenitet Republike Hrvatske temeljni su preduvjeti opstojnosti države u svim njezinim funkcijama,*

¹³ Izvješće o provedbi strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske

<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2019/138%20sjednica%20VRH/138%20-%203.pdf>, 1.08.2022.

¹⁴ Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske,

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_73_1772.html, 01.08.2022.

- *Dobrobit i prosperitet građana najvažniji su pokazatelj kvalitete i uspješnosti države, demokratskog političkog sustava i stabilnog društva,*
- *Nacionalni identitet, međunarodni ugled i utjecaj omogućuju Republici Hrvatskoj sudjelovanje u međunarodnim procesima i u oblikovanju povoljnoga međunarodnog okružja i*
- *Ravnopravan položaj, suverenitet i opstanak hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, položaj hrvatske nacionalne manjine u drugim državama te Hrvati u iseljeništvu uživaju osobitu skrb i zaštitu Republike Hrvatske.*

Glavni strateški ciljevi Republike Hrvatske koji se postižu putem Strategije su zasigurno:

- ostvarivanje maksimalnog stupnja sigurnosti i zaštite stanovništva te kritičnih infrastruktura,
- uspostava razvoja sustava domovinske sigurnosti, razvoj i održavanje snažne i aktivne obrane,
- ekološka Hrvatska i razvoj snažnog i održivog gospodarstva,
- demografska obnova i revitalizacija hrvatskog društva,
- razvijanje državne uprave po mjeri građana,
- zaštita i jačanje najviših vrijednosti ustavnog poretka i hrvatskog nacionalnog identiteta,
- jačanje međunarodnog ugleda i utjecaja zemlje, i dr.

Dodatna zanimljivost u ovoj Strategiji je i to što navodi kako informatizacijom hrvatskog društva, digitalizacijom javnih usluga poput e-zdravstva i e-uprave te širenjem međusobno povezane komunikacijske infrastrukture povećava se osjetljivost na kibernetičke prijetnje.¹⁵

Iz sadržaja druge Strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske iščitava se kako se ostvarivanjem sigurnosti pojedinca ostvaruje i stabilnost i prosperitet države. Posebno je vidljivo kako su i najnoviji oblici prijetnji razrađeni prema sigurnosti stanovništva (organizirani kriminal, ilegalna ekonomija, korupcija i sl.)

¹⁵ *Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske,*
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_73_1772.html 01.08.2022.

Prema Vladinom izvješću o provedbi nacionalne sigurnosti iz 2019. godine Strategijom je potvrđena složenost prilika sa sigurnosnog aspekta u Republici Hrvatskoj ali i njenom okruženju, što se posebice vidi brzini promjena koje se odvijaju, te je također potvrdila i državna tijela kao iznimno jak čimbenik u zaštiti nacionalne sigurnosti. Sigurnosno-obavještajna agencija (SOA) razvija sposobnosti proaktivnog djelovanja i ranog prepoznavanja prijetnji, rizika, izazova i trendova temeljenog na prikupljanju i analizi podataka važnih za nacionalnu sigurnost za pravodobno donošenje odluka nadležnih tijela i institucija za ostvarivanje strateških ciljeva.¹⁶

U svom djelovanju (SOA) je osobito fokusirana na međuovisnosti rizika, kvalitetno izvještavanje, konstantno unapređivanje obavještajne analitike s tendencijom na pravovremeno upozoravanje, predviđanje, koristeći se pri tom digitalnim tehnologijama. Poseban angažman pridaje naobrazbi i obuci djelatnika u tijelima sigurnosno-obavještajnog sustava.

Vlada također u izvješću navodi kako je SOA u 2018. godini posebno se usmjerila na područja sigurnosno-obavještajnog postupanja: terorizam, radikalizam i ekstremizam; djelovanja drugih država koja predstavljaju sigurnosnu prijetnju ili izazov vrijednostima i interesima Republike Hrvatske; politički, društveni i sigurnosni procesi u okruženju koji utječu na Republiku Hrvatsku i njezine interese; globalni procesi, sigurnost i izazovi koji utječu na Republiku Hrvatsku i njezine interese; organizirani i gospodarski kriminalitet i korupcija koji ugrožavaju nacionalnu sigurnost; gospodarski i financijski procesi koji utječu na gospodarske interese i stabilnost Republike Hrvatske; ratni zločini, zatočene i nestale osobe; protuobavještajna zaštita i sigurnost šticećenih osoba, objekata i prostora te kritične infrastrukture.¹⁷

U izvješću Vlada napominje kako je temeljem provedbe Strategije: *Posebno područje od interesa za pregled stanja sustava civilne zaštite bila je uloga i mjesto središnjeg tijela državne uprave za poslove civilne zaštite u skladu s obvezom koja proizlazi iz Godišnjeg plana rada Koordinacije za sustav domovinske sigurnosti za 2018. godinu.* Sustav civilne zaštite temelji se na preventivnom djelovanju gdje je primjetan nedostatak strateškog pristupa koji provode sudionici sustava civilne zaštite u čijoj je nadležnosti preventiva određenih rizika u skladu s identificiranim prioritetima odnosno prijetnjama kojima su izloženi stanovništvo i

¹⁶ Izvješće o provedbi strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2019/138%20sjednica%20VRH/138%20-%203.pdf> 09.08.2022.

¹⁷ Ibidem.

materijalna dobra.¹⁸ Upravo navedeni nedostatak strateškog pristupa u sustavu civilne zaštite očitovao je se u potresima koji su zadesili Zagreb i Petrinju 2020. godine, kao i u vrijeme galopiranja pandemije korona virusa, kad je sustav u velike zakazao. Operativne snage sustava civilne zaštite djeluju kao tim sačinjen od velikog broj pripadnika (profesionalaca i dragovoljaca) koji su važan ljudski resurs temeljnih operativnih snaga (vatrogastvo, Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatski Crveni križ) te koordinatora na lokaciji, postrojbi i povjerenika civilne zaštite, kao i udruga građana i pravnih osoba.

4.2. SUPROSTAVLJANJE TERORIZMU

Članstvo Republike Hrvatske u svjetskim organizacijama poput Ujedinjenih naroda, Europske unije, NATO-a, te organizacijama za suzbijanje i sprečavanje terorizma automatizmom je svrstavaju u onu skupinu koje terorističke organizacije smatraju neprijateljskim.

Republika Hrvatska zbog svog geostrateškog i geopolitičkog položaja, te spoznaje o tome da ima jednu od najdužih vanjskih granica Europske unije i na svojevrsan način predstavlja prvu liniju obrane pri sve češćim ilegalnim ulascima u Uniju smatra se vrlo važnim faktorom u procjenama prijetnje terorizma. Upravo iz tog razloga Hrvatska se nalazi u nezahvalnom položaju, te je dodatno izložena rizicima terorističkih ispada. Iz perspektive hrvatske Sigurnosno-obavještajne agencije (SOA-e), terorizam je zasigurno najveća prijetnja sigurnosti Europe, pa samim tim i Hrvatskoj kao članici Unije pri čemu upozorava na nepredvidivost terorističkih organizacija koje su sklone najbrutalnijim oblicima napada (meke mete - nezaštićena mjesta, okupljališta i slično.) Ipak na ovakvo stajalište SOA-e se može gledati čisto kao na preventivno razmišljanje, jer u izvješću koje je podnjela za 2018. godinu, stoji kako je Republika Hrvatska je sigurna i stabilna i ne postoje ekstremistički pokreti koji bi ju mogli destabilizirati.

Inače rad SOA-e usmjeravaju strateški dokumenti poput nove Strategije nacionalne sigurnosti kao krovne sigurnosne strategije Republike Hrvatske, ali i drugi strateški dokumenti poput Nacionalne strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma i Nacionalne strategije kibernetičke sigurnosti. *Uz strateške dokumente, smjernice za rad SOA-e nalaze se u dokumentu Godišnje*

¹⁸ *Ibidem.*

*smjernice za rad sigurnosno-obavještajnih agencija koje svake godine donosi Vijeće za nacionalnu sigurnost.*¹⁹

Suprotstavljanje terorizmu provodi se integriranim pristupom i međuresornom suradnjom, koristeći se mjerama za prevenciju, suzbijanje, zaštitu, te kazneni progon, a sve to uz razne oblike međunarodne suradnje. Do trenutka pristupa šengenskom prostoru. Republika Hrvatska samostalno sudjeluje u čuvanju vanjske granice Europske unije. Zbog kontroliranja navedene granice i migrantskih izazova koji se odvijaju proteklih 5 godina ažuriraju se zakonodavne i operativne mjere u sklopu politika Europske unije.

Slika 7. Hrvatske redarstvene snage u sprečavanju ilegalnih prelazaka granice (Izvor: <https://www.telegram.hr/>)

Na svakodnevnoj bazi hrvatske redarstvene sange sprečavaju (Slika 7.) nezakonite migracije (prelaske državne granice), ali i aktivnim radom pronalaze se i vraćaju državljani trećih država koji su uspjeli nezakonito ući u Republiku Hrvatsku. Sve ovo povećava ukupnu sigurnost Republike Hrvatske i Europske unije.

¹⁹ SOA javno izvješće, <https://www.soa.hr/files/file/Javno-izvjesce-2018.pdf> 09.08.2022.

4.2.1. Sustav domovinske sigurnosti

Republika Hrvatska raspolaže nizom sposobnosti, institucija, tijela državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave te javnog i privatnog sektora čija je nadležnost i zadaća briga o javnoj sigurnosti, zdravlju, zaštiti i spašavanju građana i imovine te zaštiti kritičnih infrastruktura.²⁰

Sustav domovinske sigurnosti obuhvaća koordinirano djelovanje, uporabu sposobnosti i potencijala svih sastavnica nacionalne sigurnost, te je usmjeren na prepoznavanje, procjenu i smanjivanje sigurnosnih rizika kao i planiranje odgovora na potencijalne sigurnosne prijetnje vrijednostima i interesima Republike Hrvatske. Organizacijom sustava domovinske sigurnosti usigurava se učinkovita i racionalna uporaba resursa u svrhu smanjivanja rizika po nacionalnu sigurnost.

Sustav domovinske sigurnosti također kao zadatak ima pružiti potporu prilikom upravljanja izvanrednim i kriznim stanjima po standarima NATO-a i Europske unije, te osiguravanje jedinstvene metodologije i sustavnog praćenja rizičnosti po nacionalnu sigurnost, kao i utvrđivanje prioriteta pri postupanju.

Republika Hrvatska razvijajući sustav domovinske sigurnosti usklađuje pripremu i provedbu svih onih propisa koji određuju mjere i postupke vlastite sigurnosne zaštite, posebice kritičnih infrastruktura.

Sustav domovinske sigurnosti čine državna tijela zadužena za:

- poslove obrane,
- unutarnje i vanjske poslove,
- civilnu zaštitu,
- financije i pravosuđe,
- sigurnosno-obavještajno djelovanje

²⁰Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_73_1772.html 10.08.2022.

4.2.2. Razvoj i održavanje snažne i aktivne obrane

Republika Hrvatska konstantno radi na razvoju svojih obrambenih sposobnosti, te tako osigurava odgovarajući stupanj pripravnosti u svrhu pripravnosti zbog izazove iz u međunarodnom okruženju. U cilju zaštite i obrane vlastitog teritorija bilo da je riječ o kopnu, moru, zraku ili kibernetičkom prostoru oružane snage povećavaju stupanj borbene spremnosti samostalno, ali i u suradnji sa saveznicima. Članstvo Republike Hrvatske u NATO-u pruža mogućnost eventualne kolektivne obrane, što je izuzetno bitan čimbenik u svrhu zaštite stanovništva, teritorija i nacionalnog suvereniteta. Zračni prostor nadzire se sukladno nacionalnim sposobnostima i mogućnostima, ali i povezanosti sa savezničkim sustavom. Također u svibnju 2021. Hrvatska je ulazi u do tada najveću investiciju u obranu, za 999 milijuna eura kupuje 12 rabljenih višenamjenskih borbenih aviona Dassault Rafale francuske proizvodnje.

Suverena prava i interese Republike Hrvatske na moru nadziru se i štite redovnim usklađivanjem svih čimbenika pomorske obrane. Suradnjom s tijelima Europske unije i NATO-om Republika Hrvatska nacionalnu sposobnost nadograđuje razmjenjivanjem podataka o situaciji na Jadranu. Kad je riječ o sudjelovanju u kolektivnoj operativnoj obrani razvijaju se potrebite vojne i civilne sposobnosti sukladno zadacima iz Akcijskog plana NATO-a radi odvratanja i obrane, što doprinosi koheziji NATO-a.

Kako bi se osigurale potrebne snage dugoročnim planom će se odabrati model koji je najpovoljniji kako bi zadovoljio vojne potrebe. Kako program za osposobljavanje dragovoljnih vojnika već postoji, vojska će uvesti dodatne programe osposobljavanja i aktivnosti kako bi približili svijest o sudjelovanju u obrani svakog državljanina, a poseban akcent se stavlja na mladu populaciju kao bih se kod njih razvila sigurnosna kultura.

Kao pouzdan i odgovoran saveznik, Republika Hrvatska će osigurati ravnotežu između nacionalnih potreba i savezničkih obveza u skladu s realnim mogućnostima gospodarstva te nacionalnim potrebama i prioritetima. Planiranje razvoja sveukupnih obrambenih sposobnosti uskladit će se s odgovarajućim procesima u NATO-u i u suradnji sa saveznicima.

21

²¹Dugoročni plan razvoja oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine, https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Strategije%20-%20OGP/obrana/dpr_osrh_2015-24_25112014.pdf 10.08.2022.

Republika Hrvatska aktivno pridonosi i sudjeluje u misijama i operacijama u sklopu Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije. Ovakva vrst sudjelovanja je komplementarna s naporima razvitka obrambene sposobnosti NATO snaga.

Operativni angažman u zemlji, ali i u inozemstvu koristi informacijsko-komunikacijske sustave, zašto je potrebna učinkovita i otporna kibernetička infrastruktura. Kako bi se ona osigurala nužno je konstantno poboljšavanje postojeće infrastrukture u svrhu razmjene i raspodjele informacija, prikupljanja iskustava, te procjene prijetnji i rizika. Republika Hrvatska suprotstavlja se i brani od hibridnog djelovanja u širokom spektru (diplomatsko-političkom, informacijskom, vojnom, gospodarskom, financijskom, obavještajnom i pravnom). Redovno se provodi ažuriranje suradnje kroz postojeće okvire razvijene za izgradnju otpornosti na hibridne prijetnje. Kroz sustav domovinske sigurnosti, omogućava se pravodobno osujećivanje hibridnih aktivnosti, te se teži detekciji njihovih izvora što rezultira pravodobnim protuaktivnostima.

4.3. SUSTAV CIVILNE ZAŠTITE

Sustav i djelovanje civilne zaštite u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom o sustavu civilne zaštite,²² kao i odredbama te nizom podzakonskih propisa donesenih od strane istog. Prema navedenom Zakonu civilna zaštita pojmovno je definirana kao sustav koji koordinira sudionicima - operativnim snagama i građanima u cilju zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u slučajevima raznoraznih nesreća većih razmjera, kao i katastrofama, te suočavanju s posljedicama terorističkih i ratnih razaranja.

Zakonom je uređeno sljedeće:

- *sustav i djelovanje civilne zaštite;*
- *prava i obveze tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih i fizičkih osoba;*
- *osposobljavanje za potrebe sustava civilne zaštite;*
- *financiranje civilne zaštite; upravni i inspekcijski nadzor i druga važna pitanja;*

²² Zakon o sustavu civilne zaštite, <https://www.zakon.hr/z/809/Zakon-o-sustavu-civilne-za%C5%A1tite> 16.08.2022.

- ograničenja vlasničkih i drugih stvarnih prava na nekretninama i pokretninama radi zaštite interesa i sigurnosti RH, zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša.

Pod krug djelovanja Sustava civilne zaštite spadaju sve one mjere i aktivnosti (prevencija, planiranje, organizacija, operativa, nadzor i financije), a uređuju prava i obveze sudionika, ustrojstvo i rad svih dijelova sustava, kao i metode povezivanja institucionalnih i funkcionalnih resursa sudionika s ciljem međusobnog nadopunjavanja u kompaktnu cjelinu u svrhu smanjivanja rizika, odnosno povećanja stupnja zaštite i spašavanja na teritoriju Republike Hrvatske.

Sustav civilne zaštite Republike Hrvatske ustrojen je na sve tri njene razine (lokalna, područna i državna), a sudionici mjera i aktivnosti na temelju kojih funkcionira su²³:

- Vlada RH,
- Ministarstvo unutarnjih poslova, kao središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove civilne zaštite,
- tijela državne uprave i druga državna tijela,
- Oružane snage RH i policija,
- jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave zaduženu su za:

- organiziranje poslova i aktivnosti u svom samoupravnom djelokrugu (planiranje, razvoj, učinkovito funkcioniranje i financiranje sustava civilne zaštite)
- osnaživanje i nadopunjavanje spremnosti postojećih operativnih snaga sustava civilne zaštite na svom području sukladno procjeni rizika od velikih nesreća i planu djelovanja civilne zaštite, a ukoliko se s postojećim operativnim snagama ne mogu odgovoriti na posljedice utvrđene procjenom rizika, dužne su osnovati dodatne postrojbe civilne zaštite;
- za potrebe pripravnosti i reagiranja kod velikih nesreća i katastrofa organiziranje sudjelovanje volontera radi provođenja mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite;

²³ Zakon o sustavu civilne zaštite, <https://www.zakon.hr/z/809/Zakon-o-sustavu-civilne-za%C5%A1tite> 16.08.2022.

- u slučaju velike nesreće putem stožera civilne zaštite jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave organiziraju volontere u provođenju određenih mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite.

Operativne snage sustava civilne zaštite su sljedeće:

- stožeri civilne zaštite (obavlja zadaće koje se odnose na prikupljanje i obradu informacija ranog upozoravanja o mogućnosti nastanka velike nesreće i katastrofe, razvija plan djelovanja sustava civilne zaštite na svom području, upravlja reagiranjem sustava civilne zaštite, obavlja poslove informiranja javnosti i predlaže donošenje odluke o prestanku provođenja mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite),
- vatrogasna služba (temeljna su operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama te su dužne djelovati u sustavu civilne zaštite u skladu s odredbama posebnih propisa kojima se uređuje područje vatrogastva, ovoga Zakona, planovima djelovanja civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Državnim planom djelovanja civilne zaštite) (Slika 8.),

Slika 8. Vatrogasna služba u spašavanju Splita i Žrnovnice (Izvor <https://slobodnadalmacija.hr/>)

- Hrvatski Crveni križ (neprofitna pravna osoba sukladno posebnim propisima kojima se uređuje područje djelovanja Hrvatskog Crvenog križa - temeljna operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama i izvršavaju obveze u sustavu civilne zaštite sukladno posebnim propisima kojima se uređuje područje djelovanja Hrvatskog Crvenog križa i planovima donesenih

na temelju posebnog propisa kojim se uređuje područje djelovanja Hrvatskog Crvenog križa, odredbama ovog Zakona i Državnom planu djelovanja civilne zaštite),

- HGSS (Hrvatska gorska služba spašavanja - temeljna operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama i izvršavaju obveze u sustavu civilne zaštite sukladno posebnim propisima kojima se uređuje područje djelovanja Hrvatske gorske službe spašavanja, ovoga Zakona, planovima civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Državnom planu djelovanja civilne zaštite) (Slika 9.),

Slika 9. HGSS u akciji (Izvor <https://www.hgss.hr/>)

- udruge (nositelji pojedinih mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite određuju se i navode u planovima djelovanja civilne zaštite na svim razinama ustrojavanja sustava),
- postrojbe i povjerenici civilne zaštite (postrojbe civilne zaštite opće namjene osnivaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave najniže razine spremnosti namijenjene obavljanju jednostavnih zadaća u velikim nesrećama na području njihove nadležnosti),

- koordinatori na lokaciji (procjenjuje nastalu situaciju i njezine posljedice na terenu te u suradnji s nadležnim stožerom civilne zaštite usklađuje djelovanje operativnih snaga sustava civilne zaštite) i
- pravne osobe sustava (u slučaju prijetnje, nastanka i posljedica velikih nesreća i katastrofa pravne osobe, osobito pravne osobe u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske i pravne osobe koje su odlukom nadležnog središnjeg tijela državne uprave određene kao operativne snage sustava civilne zaštite od posebnog interesa na državnoj razini te pravne osobe koje su odlukama izvršnih tijela jedinica lokalne i područne samouprave određene od interesa za sustav civilne zaštite, dužne su u operativnim planovima izraditi plan o načinu organiziranja provedbe mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite sukladno odredbama ovog Zakona, posebnih propisa i njihovih općih akata).

Građani u sustavu civilne zaštite

Prema navedenom Zakonu o civilnoj zaštiti svaki građanin dužan je brinuti se za svoju osobnu sigurnost i zaštitu, kao i provoditi mjere osobne i uzajamne zaštite i sudjelovati u aktivnostima sustava civilne zaštite, pri čemu mjere osobne i uzajamne zaštite čine²⁴:

- *samopomoć i prva pomoć,*
- *premještanje osoba,*
- *zbrinjavanje djece, bolesnih i nemoćnih osoba i pripadnika drugih ranjivih skupina,*
- *druge mjere civilne zaštite koje ne trpe odgodu, a koje se provode po nalogu nadležnog stožera civilne zaštite i povjerenika civilne zaštite, uključujući i prisilnu evakuaciju kao preventivnu mjeru koja se poduzima radi umanjivanja mogućih posljedica velike nesreće i katastrofe.*

Nastradala osoba u slučaju velike nesreće ili katastrofe dužna je se prijaviti nadležnom tijelu jedinice lokalne samouprave koje vodi evidenciju stradalih osoba radi ostvarivanja prava na odgovarajuću pomoć.

Zadatak nadležnog stožer civilne zaštite je i pozivanje građana na provedbu aktivnosti u sustavu civilne zaštite putem sredstava javnog informiranja ili na drugi adekvatan način.

²⁴ Zakon o sustavu civilne zaštite , <https://www.zakon.hr/z/809/Zakon-o-sustavu-civilne-za%C5%A1tite> 16.08.2022.

Obveznici civilne zaštite

Prema navedenom Zakonu o civilnoj zaštiti Obveznici civilne zaštite su hrvatski državljani, državljani Europskoga gospodarskog prostora i državljani trećih zemalja koji imaju odobren status stranca na stalnom boravku u RH te osobe bez državljanstva s reguliranim statusom u RH, starosne dobi od 18 do 65 godina života, koji su uvedeni u evidenciju obveznika civilne zaštite jedinica lokalne samouprave. *Dužnosti u sustavu civilne zaštite ne mogu se dodjeljivati*²⁵:

- *trudnicama, majkama s djetetom mlađim od deset godina, ili samohranim roditeljima djeteta do 15 godina;*
- *osobama koje se brinu o osobama s invaliditetom, starijim osobama, ili o odraslom članu obitelji koji nije sposoban brinuti se za sebe, a žive u istom kućanstvu, osobe s invaliditetom i osobe trajno nesposobne za rad;*
- *djelatnim vojnim osobama, službenicima i namještenicima Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH, pričuvnicima pozvanim na obuku, ugovornim pričuvnicima, kadetima, osobama koje su pristupile dragovoljnom vojnom osposobljavanju, ročnicima kada je na snazi obvezno služenje vojnog roka, vojnim obveznicima mobiliziranim u Oružane snage RH, zaposlenicima kojima je uvedena radna obveza;*
- *policiji, žurnim službama, djelatnicima zdravstva te profesionalnim članovima drugih operativnih snaga sustava civilne zaštite i službenicima i namještenicima središnjih tijela državne uprave;*
- *zaposlenicima u pravnim osobama i upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su dio operativnih snaga sustava civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i središnjih tijela državne uprave.*

²⁵ *Ibidem.*

4.3.1. Državna intervencijska postrojba

Državna intervencijska postrojba civilne zaštite ustrojava se kao operativna snaga za specijalističke poslove zaštite i spašavanja iz ruševina, na vodi, u RKBN događajima te logističke poslove zbrinjavanja stanovništva²⁶.

U sastavu Državne intervencijske postrojbe civilne zaštite Republike Hrvatske ustrojavaju se u 4 velika grada: Zagrebua, Splitu, Rijeci i Osijeku.

Intervencijsku postrojbu civilne zaštite čine profesionalni i pričuvni kadar. Profesionalni kadar zadužen je za obavljanje stručnih poslova vezanih za ustroj državnih intervencijskih postrojbi civilne zaštite, izradu prijedloga razvojnih planova i planova uporabe postrojbe, popunu ljudstvom i materijalno - tehničkim sredstvima, planiranje priprema i provedbe programa osposobljavanja i uvježbavanja te sudjelovanje u planiranju, organizaciji i provedbi vježbi državnog i međunarodnog značaja.

Državna intervencijska postrojba civilne zaštite prati razvoj novih tehnologija, opreme i sredstava, metoda i postupaka u zaštiti i spašavanju te predlaže njihovo praktično uvođenje u operativnu uporabu.

²⁶ Ravateljstvo civilne zaštite, <https://civilna-zastita.gov.hr/> 16.08.2022.

5. ZAKLJUČAK

Kritične infrastrukture, odnosno njihovo značenje za društvo i državu je od izuzetne važnosti jer se svakodnevnica ne može zamisliti bez funkcioniranja istih. Ovisnost o funkcioniranju različitih sustava kritičnih infrastruktura kao savršen primjer doživljen je upravo u proteklih nekoliko godina za vrijeme pandemije korona virusa koja traje i danas, te aktualne situacije uzrokovane rusko-ukrajinskim ratom koji je globalnih razmjera, pa tako posljedice istog osjećaju se u velikoj mjeri i u Republici Hrvatskoj.

Ukoliko se osvrnemo na stanje u kojem se našla Republika Hrvatska za vrijeme korona krize, može se zaključiti kako sustavi baš i nisu funkcionirali najbolje, što ide u prilog tezi kako se Strategija Nacionalne sigurnosti iz 2002. godine u praksi nije ostvarila u većini svojih segmenata, te je izrađena vjerojatno isključivo zbog ispunjenja vanjskih prohtjeva, a ne da posluži kao produkt samog razumjevanja važnosti i utjecaja iste na stvaranje temelja za razvitak sigurnosne politike Republike Hrvatske u ovom slučaju zdravstvenog sustava koji je utjecao i na sve ostale. Ukoliko se ovako sagledava situacija onda je zaključak kako se na drugu strategiju nacionalne sigurnosti čekalo predugo, no bolje ikad nego nikad.

Druga Strategija nacionalne sigurnost, kao temeljni strateški dokument koji se izrađivao uz suglasnost stavova šire društvene zajednice u svom sadržaju je obuhvatio većinu aspekata potrebnih za neometano i sigurno funkcioniranje stanovništva Republike Hrvatske. Koliko su elementi strategije provedeni u stvarnosti od strane vladajućih struktura upravo se treba vidjeti, pogotovo iz razloga što trenutna situacija u geopolitičkom okruženju Republike Hrvatske je vrlo nestabilna pa kao takva i nepredvidiva što je rezultat navedenog ratnog sukoba koji je uzrokuje poskupljenja pa čak i nedostatak energenata nužnih za funkcioniranje društva.

U pogledu terorističkih prijetnji Republika Hrvatska po izvještajima sigurnosno-obavještajne agencije je sigurna za život, te je rizik od istih minimalan. S obzirom na migrantske valove koji su se dogodili u proteklom vremenu vidljivo je kako sustavi nacionalne sigurnosti u ovom pogledu u glavno funkcioniraju gotovo bezprijekorno.

Kao rezime stanja u Republici Hrvatskoj po pitanju kritičnih infrastruktura i nacionalne sigurnosti je zadovoljavajuće, strateški dokumenti su izrađeni, te su se počeli redovno ažurirati što je vjerojatno nuspojava članstva u Europskoj uniji, kao i težnja za ostvarivanjem postavljenih standarda od strane iste.

6. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Tatalović, S., Treba li Hrvatskoj nova strategija nacionalne sigurnosti. Političke analize, Vol. 2, No. 6, 2011,
2. Pokaz, I., Dragović, F., Mikac, R., Šprajc, M., Mamić, K., Mudrić, M., i Repinc, D.. (2019) Nacionalna sigurnost RH u 21 stoljeću, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk

Izvori na internetu:

1. Četiri pitanja zašto je Rusija anektirala Krim (<https://balkans.aljazeera.net teme/2022/4/28/cetiri-pitanja-koja-odgovaraju-zasto-je-rusija-anektirala-krim>)
2. <https://lidermedia.hr/>
3. <https://eur-lex.europa.eu/>
4. Zakon o kritičnim infrastrukturama (<https://www.zakon.hr/z/591/Zakon-o-kriti%C4%8Dnim-infrastrukturama>)
5. Izazovi u zaštiti industrije i infrastrukture (<https://mmpi.gov.hr/print.aspx?id=23006&url=print>)
6. Energetska politika i planiranje (<https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-energetiku-1999/energetska-politika-i-planiranje/2000>)
7. Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_25_602.html)
8. Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_03_25_602.html)
9. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_03_32_692.html)
10. Izvješće o provedbi strategije nacionalne sigurnosti republike Hrvatske (<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2019/138%20sjednica%20VRH/138%20-%203.pdf>)
11. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_73_1772.html)
12. SOA (<https://www.soa.hr/files/file/Javno-izvjesce-2018.pdf>)
13. Dugoročni plan razvoja oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine (https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/ZPPI/Strategije%20-%20OGP/obrana/dpr_osrh_2015-24_25112014.pdf)

14. Zakon o sustavu civilne zaštite
(<https://www.zakon.hr/z/809/Zakon-o-sustavu-civilne-za%C5%A1tite>)
15. Civilna zaštita
(<https://civilna-zastita.gov.hr/>)

7. POPIS SLIKA

Slika 1. Energetika kao kritična infrastruktura (Izvor: <https://civilna-zastita.gov.hr/kriticna-infrastruktura/>)

Slika 2. Rusko-ukrajinski rat i aneksija poluotoka Krima (Izvor: <https://www.rtl.hr/>)

Slika 3. Rusija kao treći proizvođač nafte u svijetu (Izvor: <https://www.bloomberg.com/>)

Slika 4. Prazne ulice u vrijeme lockdown-a (Izvor: <https://hr.n1info.com/>)

Slika 5. MHE Prančevići kao primjer investiranja u vlastita energetska postrojenja (Izvor: <http://st-gramit.com/>)

Slika 6. Vlada Republike Hrvatske upućuje Saboru Strategiju nacionalne sigurnosti (Izvor: <https://vlada.gov.hr/>)

Slika 7. Hrvatske redarstvene snage u sprečavanju ilegalnih prelazaka granice (Izvor: <https://www.telegram.hr/>)

Slika 8. Vatrogasna služba u spašavanju Splita i Žrnovnice (Izvor: <https://slobodnadalmacija.hr/>)

Slika 9. HGSS u akciji (Izvor: <https://www.hgss.hr/>)

SAŽETAK

Naslov: Kritična infrastruktura i očuvanje nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske

U cilju jačanja otpornosti vlastitih kritičnih infrastruktura koje predstavljaju jamstvo nacionalne sigurnosti Republika Hrvatska teži provođenju mjera prevenencije, otklanjanja i ublažavanja rizika koji ih čine ranjivima. Kako bi djelovanje po sigurnosnom aspektu bilo učinkovito Republika Hrvatska izradila je niz sigurnosnih strategija od kojih je temeljna Strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske iz 2017. godine. Osim sigurnosne strategije, bitan čimbenik su i državne institucije, koje su glavni pokretač i štiti kritične infrastrukture. Oni štite, čuvaju i osiguravaju svaki dio kritične infrastrukture, daju doprinos i osjećaj sigurnosti svim hrvatskim građanima kako bi se osjećalištićeno u svojoj zemlji.

Ključne riječi: kritične infrastrukture, nacionalna sigurnost, strategija

SUMMARY

Title: Critical infrastructure and preservation of the national security of the Republic of Croatia

In order to strengthen the resilience of its own critical infrastructures, which are a guarantee of national security, the Republic of Croatia strives to implement measures to prevent, eliminate and mitigate the risks that make them vulnerable. In order to be effective in acting on the security aspect, the Republic of Croatia has developed a series of security strategies, one of which is the National Security Strategy of the Republic of Croatia from 2017.

In addition to the security strategy, state institutions, which are the main driver and protect critical infrastructures, are also an important factor. They protect, preserve and secure every part of the critical infrastructure, they contribute and give a sense of security to all Croatian citizens so that they feel protected in their country.

Keywords: critical infrastructures, national security, strategy

ŽIVOTOPIS

Andrea Šučur

Datum rođenja: 22/10/1992

Državljanstvo: hrvatsko

Spol: Žensko

KONTAKT

Vrboran 10a
21000 Split, Hrvatska (Kućna)

andreasucur9@gmail.com

(+385) 993285594

europass

RADNO ISKUSTVO

01/12/2020 - TRENUTAČNO - Solin, Hrvatska

Regionalni stručnjak za zaštitu zdravlja, sigurnost, okoliš i održivi razvoj

INA d.d.

- vođenje poslova zaštite na radu za Terminal Solin, Terminal Sustjepan, Opskrbu zrakoplova Dubrovnik
- vođenje poslova zaštite od požara za Terminal Solin, Terminal Sustjepan, Opskrbu zrakoplova Dubrovnik
- nadzor radova i izvođača
- propisivanje uvjeta radova
- mogućnost zaustavljanja radova
- organizacija vatrogasnih vježbi u suradnji sa Ina vatrogasnim servisima
- odgovornost za provođenje ispitivanja strojeva, uređaja, opreme i ostalih ispitivanja
- pisanje procjena rizika, planova ZOP-a i ostalih aktova
- nadzor nad utovarom cisterni
- suradnja i prisustvo u inspeksijskim nadzorima
- osposobljavanja iz područja ZNR, ZOP, rada na računalu, ovlaštenika, povjerenika i voditelja evakuacije i spašavanja
- organizacija i vođenje odbora za ZNR
- odgovornost za provođenje sigurnosnih i epidemioloških mjera
- obilazak lokacija
- alkotestiranja
- ostali poslovi vezani za zvanje

11/02/2019 - 30/11/2020 - Split, Hrvatska

Inženjer zaštite na radu i zaštite od požara

Termodinamika d.o.o.

- vođenje poslova zaštite na radu
- vođenje poslova zaštite od požara
- vođenje poslova zaštite okoliša
- koordinator II za razna gradilišta
- izrada raznih akata vezanih za poslove struke
- vođenje procesa ISO standarda ISO 14001 (zaštita okoliša)
- sudjelovanje u procesu ISO 9001 (sustav upravljanja kvalitetom)
- koordinator II za razna gradilišta
- odgovorna osoba za rad s opasnim kemikalijama
- provođenje ispitivanja i vođenje evidencije vatrogasnih aparata, sustava za gašenje i sprječavanje širenja požara, osposobljavanja iz područja ZOP
- razna osposobljavanja
- odgovorna osoba za GDPR
- ostali poslovi vezani za znr, zop i zo

09/11/2018 - 08/02/2019 - Split, Hrvatska

Inženjer osiguranja kvalitete

Dalstroj d.d. i Adria Winch d.o.o.

- vođenje poslova zaštite na radu
- vođenje poslova zaštite od požara
- vođenje poslova zaštite okoliša
- vođenje procesa ISO standarda ISO 14001 (zaštita okoliša)
- sudjelovanje u procesu ISO 9001 (sustav upravljanja kvalitetom)

- vođenje otvaranja projekta lakirnice
- odgovorna osoba za rad s opasnim kemikalijama
- razna osposobljavanja
- ostali poslovi vezani za znr, zop i zo

Adresa Split, Hrvatska

19/09/2016 – 08/11/2018

● **Voditelj odjela zaštite na radu i zaštite od požara**

Grača d.d.

- vođenje zaštite na radu za cca 500 ljudi
- vođenje zaštite od požara
- vođenje zaštite okoliša
- odgovorna osoba za rad s opasnim kemikalijama
- osposobljavanje ovlaštenika i povjerenika za zaštitu na radu
- osposobljavanje djelatnika za znr
- osposobljavanje djelatnika za početno gašenje požara
- nadzor nad 9 vatrogasaca
- praćenje i ugovaranje poslova ispitivanja strojeva i uređaja
- ostali poslovi vezani za znr, zop i zo

Adresa Solin, Hrvatska

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

01/09/2007 – 01/05/2011 – Imotski, Hrvatska

● **Gimnazijalac**

Opća gimnazija dr.Mate Ujević

Adresa Imotski, Hrvatska

01/03/2012 – 01/03/2015 – Split, Hrvatska

● **prvostupnik inženjer sigurnosti i zaštite na radu**

Visoka škola za sigurnost s pravom javnosti Zagreb

Adresa Split, Hrvatska

12/09/2016 – 12/09/2016 – Zagreb, Hrvatska

● **opći i posebni dio stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu**

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Adresa Zagreb, Hrvatska

08/03/2017 – 08/03/2017 – Zagreb, Hrvatska

● **stručni ispit za djelatnika službe zaštite od požara (I i II stupanj)**

Ministarstvo unutarnjih poslova republike hrvatske

Adresa Zagreb, Hrvatska

12/04/2017 – 12/04/2017 – Zagreb, Hrvatska

● **program osposobljavanja stručnjaka zaštite na radu iz osnova andragoških znanja**

Ustanova za cjeloživotno obrazovanje CTZ

Adresa Zagreb, Hrvatska

05/06/2017 – 13/06/2017 – Split, Hrvatska

- **odgovorna osoba za rad s opasnim kemikalijama**
Hrvatski zavod za toksikologiju i antidoping
Adresa Split, Hrvatska
08/05/2019 – 08/05/2019
- **koordinator zaštite na radu tijekom građenja (koordinator II)**
Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
Internetske stranice <https://mrms.gov.hr/>
23/09/2020 – TRENUTAČNO – Split, Hrvatska
- **upisan studij forenzike, smjer Forenzika i nacionalna sigurnost**
Sveučilište Split, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
Adresa Split, Hrvatska | Internetske stranice <http://forenzika.unist.hr/>
14/06/2021 – 14/06/2021 – Zagreb, Hrvatska
- **Ovlaštena osoba za kontrole alkoholiziranosti sa detektorom alkohola**
Zavod za istraživanje i razvoj sigurnosti d.o.o.
Adresa Ulica grada Vukovara 68, Zagreb, Hrvatska

JEZIČNE VJEŠTINE

MATERINSKI JEZIK/JEZICI: hrvatski

DRUGI JEZICI:

engleski

Slušanje
B2

Čitanje
B2

Govorna
produkcija
B2

Govorna
interakcija
B2

Pisanje
B2

francuski

Slušanje
A1

Čitanje
A1

Govorna
produkcija
A1

Govorna
interakcija
A1

Pisanje
A1

DIGITALNE VJEŠTINE

Moje digitalne vještine

Internet / MS Office (Word Excel PowerPoint) / Društvene mreže

VOZAČKA DOZVOLA

- Vozačka dozvola: B

KOMUNIKACIJSKE I MEĐULJUDSKE VJEŠTINE

- **Komunikacijske i međuljudske vještine**
dobre komunikacijske vještine stečene tijekom predavanja radnicima iz programa zaštite na radu i zaštite od požara, te obavljanja poslova naplate dobavljačima

POSLOVNE VJEŠTINE

- Poslovne vještine

Osim stručnih poslova rad sa

- dobavljačima (u vezi naplate njihovih potraživanja)
- tahografima
- izdavanjem vlastitih potreba
- osnovnog i sitnog inventara
- izrade troškovnika

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

(PRILOG 3)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Sveučilišni odjel za forenzične znanosti

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Andrea Šučur, izjavljujem da je moj diplomski rad (zaokružite odgovarajuće) pod naslovom Kritična infrastruktura i očuvanje nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske rezultat mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Nijedan dio ovoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan bez citiranja i ne krši ičija autorska prava. Izjavljujem da nijedan dio ovoga rada nije iskorišten u ijednom drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi. Sadržaj mogega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane urađenoga rada.

Split, 13.09.2022.

Potpis studenta/studentice: